

КАРИКАТУРА

[Карикатура је исто што и духовито оговарање. Са чистом уметношћу, наравно, карикатура нема никаква посља. Као и оговарач, карикатурист забавља и насмејава, ~~коначије, мештаје, издава~~, али врши освете за рачун и вољу других људи. Као цртеж, карикатура може имати вредности, боље рећи виртуозности у примени једне високе технике при циљевима за једно ~~не баш високо~~ ~~изразитељственост~~ уживање. У моралном смислу, карикатура је као и оговарање, суха гилотина.

[Имамо пословицу у којој се крије дубока филозофија. Пословица гласи: свака је пала пода истине. Јавивог запажања и заночуђивања, паљиве логике нема. Сви смешни ~~дафектни~~ елементи од којих се прави шала, нађени су раније, присебним посматрањем интелекта који одлично зна шта ради. Оно што после направи од шале шалу како је обично узимају, да тобоже нема у њој истине, то долази од мање или више спречне композиције таквих ~~обима~~ ~~односима~~ и дефеката који човеку дају драж незваничне, грациозне забуџености, нехотичне глупости, или, у карикатури, дају ружноћи човекова тела или његових покрета врсту перетског одрицања: ~~претерано~~ и увећавање. Карикатура неће да буде, реко би се, не сме бити бомба. Али диспозиција карикатуриста води у читаву скалу израза и значења карикатуре: једаред је цртеж весео, други пут је раскалан, трећи пут неуморни, четврти пут тривијалан и циничан, ~~изразитељски~~ пети пут има прасак и шум бомбе.

[При карикирању у разговору, дакле при оговарању и имитовању, узима се да је диспозиција карикатуриста тренутна и пролазна, па се шала прима и чак и заборавља. Али како су основни податци за шалу једног порекла, нема шале која не пецка, не штипа, не бриди или чак и не уједа. Ако се не отима да буде повод и предмет шали! Поред све добронамерности и безазлености и ~~шалљивости~~ шале, скоро увек поцрвени онај која ће шала тиче. Латинска пословица саветује: пријатеља ни паломиће увредити. Не стоји бадава израз уредити! Професионални ~~оговарачи~~ та најнижа врста карикатуриста, зато своје шале ~~напушта~~, спусте и беже, у најгорем случају другима подмену. Карикатуристи цртачи, дакако, објављују своје шале, и зато што им је занат уперен на импресију, склаша и зато што су ~~извештавају~~ далеко вишег ранга карикатуриста од оговарача. Цртач карикатурист прима

ипак неку одговорност, оговарач никакву.... Па ипак налу сви признају, тра-
же и хоће. Она је ^{Све је грађа по истине, па ће је сама} пре свега смех. ^{Самим} Така не падне сви верују да
у тој неће бити погрештине. ^{Следи} Затим, така је обрачун и лек. Најзад,
због оне половине истине, така је најсавршенија дипломатија живота да се
све каже, изнесе, употреби.

Кад се ^{Совсак} карикатура, мисли се на најртану налу. ^И Карактур ^{карикатур}ист се сматра уметником, иако је карактур ^{карикатур}ама затворена врата оз-
биљних изложаба, и затворене капије музеја са стварима за дugo трајање. Ка-
рактур ^{карикатур}иста ^{је} ипак нешто ^{изложба, упозоравајући} сумњиво, пролазно, тривидно,
^{изложба}. ^{Најчешће} Имагинација карактур ^{карикатур}иста ^{изложба} остаје у непосредној средини,
у пулсирајућем животу од данас до сутра, у догађајима свакидашњице. Дух кари-
катуриста једнако се ситни у духовитости. И још, у средређиваши себе и ^{сопствен} свој дух на шампионима, марionетама, и дневном реду сличног свакидашњег
живота, за то треба извесна мирна свирепост и према уметности, и према ^{сопствен}
објекту уметности. Но како је обичај да се углажном истакнуте и важне лич-
ности каракирају, утешно је што су објекти те уметности ипак врста срећ-
них жртава.

Карикатура се од вакада мешала у сва могућна питања и
конфликте; уједно је терака налу са највишим факторима живота. У миниату-
рама старих рукописа најчешће на врсту карактуре, на ђаволе и страмила
са крунама и митрама ^{наглави}. После се јављају магарци и лисице, огрунути
у ризе налудера и плаштова судија. Затим долазе каракирани типови моде, и
друге глупих друштвених обичаја. Постепено, карактур ^{карикатур}истима се налда ^{учини}
ко досадно и слабо ругати се на неки општи и аноним ^{начин} начин. Тражило је дру-
го: индивидуална карактуре с личним печатом, са препознавањем на први по-
глед она. То је био пут да се дође до модерне карактуре, која се касније
диференцијала у политичку ^{друштвену} и на обе стране, у карактуре идеје и
карактуре лица. ^{Следи} Иманило се ^{да} карактуре на карактер човека. Опасна,
и често безмерно неправедна ствар: фиксирати карактер у гримаси, у ходу, у
оделу, у ^{такођу}.

Та модерна карактуре, са индивидуално карактеристичним а-
кадемијском ^{са} са комичним обележјем, морајти ако не увек немилосрдна, ^{да} увек ма-
ње или не индисcretна. ^{Следи} нас било као мистру типа ^{да} било као носиоцу иде-
је, извлачи из непримећености и пребације у врсту дефилеа пред јавном и оп-
штим пажњом. ^{Следи} нема човека који у моментима није своја карактуре,

3

и то не само једна. Карикатура ~~ако~~ упозорује на оно што постоји, и што
суштварно и види. Није редак случај да и обични људи, то јест они
који не знају цртати, носе у глави неку декомпоновану или круту слику ~~која~~
са својим познаницима и да свесно прате понављање некога израза ~~на њима~~. Нарав-
но, већина тих људи нема способности да то запажаје фиксира. И, што је
важније, нема потребу, нагон, да га фиксира. И не би умео у том театру ~~који~~
~~што и губитак, бару~~ ја нарочито ~~уливати~~. Ту је раздеона линија: карикатурист ~~избегава~~
~~у себи ово чисто љубавје, бару честолице, или је извесно~~ ~~како~~ ~~и као~~! Карикатурист је
нечисти смех од нале која је пола истине: карикатурист меша немилосрдност
са талентом; карикатурист ~~мора~~ да изопачи и истину и шалу, да би створио
чију која и јесте и није онај човек. За карикатуриста је драк да муз-
вите погледом ~~избегава~~ и индисcretно ухвати трен када природни или
аентирани став ~~човека~~ живи за час лежерно, без одговорности животу. Ка-
ликатурист ~~ако~~ ~~и~~ маркира једну ~~измислу~~ стварну истиниту, или
некако за јавност ~~уеконстатовану~~ ~~измислу~~ било типа било изузетка. То и је
~~јасно, а то било чудо од било које хумористике; а због јасне~~
сте онај што изазива бурно смејање: ~~измислу~~ нагло, потпуно схватавање јед-
не комике о којој, кад нам је карикатуром констатована, одједаред сви ~~ми~~
~~(Сви пријатељи, појатељи, појатељи)~~ констатација чиме постаје чињеница о којој нема разних мишље-
ња и против које нема протеста. ~~избегава~~ Карикатура је у том слу-
чају успела. Карикирана личност мора и сама потписати рачун о истини
и о нали. А после, онај део који претставља нагло и осветљено истурену
истину, тај део карикатуре значи ~~за~~ карикованог не само уметност и забаву,
нега и неку муклу слутњу и спомену. Попрвени човек у себи на најплемени-
тијем месту. И што ~~јасно~~, јасно ~~избегава~~. Зад јаснога када ће ~~јасно~~
~~избегава~~

Давамо окамо, карикатурист треба да има олобите квалитете цртача, и, ипак, неке моралне скрупуле. И карикатура има свој закон. Она треба да буде на пречац ~~јасна~~, да буде неодојиво смешна, да не утиче на моралне осећаје, да није непријестојна, да би била на пречац ~~јасна~~, карикатура не сме бити бizar ~~на~~ истицати неке много детаље, јер би то изазивало чуђење, размишљање, тражење, и хладило би смеј. да би била неодојиво смешна, карикатура мора сва обележја место, време, професију ка-
рактер, изразити у спољашњости, у ритму линија; чонутра, карикатура мора бити празна, срце на сме имати. Онај трећи услов: да ~~карикатура~~ не утиче на
моралне осећаје, да не побуђује сентименталност, текак је; он хоће да каже
да карикатура не сме бити оружје. Карикатурист мора бити чистији интенција,
и, као уметнички темперамент, мора бити ~~спољашњи~~ весео, много и френетички весео.

4

Ако чиста веселост уђе у ~~карикатуру~~ ритам цртежа и линија, карикатури се неће моћи пребацити клевета драконе и неправда, поред све истине у нали. Политичне карикатуре међутим, јесу често оруђе. Баш кад и не долазе из саме средине жучних борби, врло су често и ~~недоведне~~ и непристојне, па и зле. Спасава околност да политичку карикатуру обично ради неуметници, па цртеж није ~~убедљива~~ ~~неодоњив~~ ни као пала ни као истина.

Друштвена карикатура је беззакенија, и нехочи-
це типизује и уопштава. Она шиба ситне слабости, мале грехе, глупости
друштвене које су глупости појединца али и опште. То су оне шткњасте,
осушене фигуре на којима је све механизовано; или, напротив, оне пупаве и
бацасте фигуре на којима је све ~~изгубљено~~. То су прогнозе, стадијуми и
промашености наших борби и амбиција. Са талентом и мером радеће карика-
туре свога рода могу постати врста регулатора у јавном мишљењу и државу;
могу деловати на начин басана, које истичу оно за што је цео свет од-
говоран. Загледати се у туђу карикатуру, то је видети помало и своју. Она
половина наше која је истина, погађа увек много ~~да~~ ^{да} у том ~~да~~ ^{да} ~~да~~ ^{да} ~~да~~ ^{да}
~~желите~~ карикатуре. Али, посматрач обично смеје туђу компанију ~~из-под~~ ^{из-под} ~~из-под~~ ^{из-под} ~~из-под~~ ^{из-под}
~~јубилеја~~ док то може чинити пре ~~из-под~~ ^{из-под} ~~из-под~~.

Иван Савић